

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE **privind participarea publică în procesul decizional**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

CAPITOLUL I **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Scopul legii

Prezenta lege are drept scop consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al autorităților publice.

Articolul 2. Obiectul și domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege stabilește cadrul general privind formele, etapele și condițiile participării publice în procesul decizional, drepturile părților interesate, precum și obligațiile autorităților publice.

(2) Prezenta lege se aplică procesului decizional desfășurat de următoarele autorități publice:

- a) Parlamentul;
- b) Președintele Republicii Moldova;
- c) Guvernul;
- d) autoritățile publice autonome;
- e) autoritățile administrației publice centrale de specialitate;
- f) autoritățile administrației publice locale.

(3) Autoritățile publice asigură participarea publică în procesul decizional pentru următoarele tipuri de proiecte de decizii:

- a) legile și documentele de politici adoptate de Parlamentul Republicii Moldova;
- b) decretele Președintelui Republicii Moldova;

- c) hotărârile și ordonanțele Guvernului;
- d) actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate;
- e) actele normative ale autorităților publice autonome;
- f) actele normative ale autorităților administrației publice locale;
- g) documentele de planificare și documentele de politici publice ale Guvernului;
- h) documentele de politici ale autorităților publice autonome, cu excepțiile prevăzute în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative;
- i) documentele de politici de nivel local.

(4) Prezenta lege nu aduce atingere reglementărilor speciale privind participarea publică, care se conțin în alte legi.

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

participare publică – implicarea părților interesate în procesul decizional;

parte interesată – orice persoană fizică sau juridică care poate fi afectată de o decizie a autorităților publice sau care este interesată de a se implica în procesul decizional;

grupuri specifice – grupurile de persoane subreprezentate sau aflate în risc de marginalizare sau excluziune, inclusiv tineri, femei, populație din mediul rural, minorități naționale, persoane cu venituri reduse, persoane cu dizabilități, imigranți, vârstnici sau alte categorii relevante;

decizie – orice act prevăzut la art. 2 alin. (3);

autoritate publică-autor - autoritatea administrației publice responsabilă de inițierea, elaborarea, adoptarea sau de promovarea spre adoptare a proiectului de decizie;

proces decizional – procesul de inițiere, elaborare și adoptare a deciziilor, desfășurat de autoritățile publice-autor;

recomandare – orice sugestie sau opinie cu caracter consultativ, exprimată de către o parte interesată în cadrul procesului decizional;

inițierea procesului decizional - etapa de consultare publică prealabilă elaborării proiectului de decizie, scopul acesteia fiind identificarea necesităților, a problemelor publice și a priorităților pentru definirea posibilelor opțiuni de soluții în proiectul de decizie;

consultare publică – reprezintă procesul prin care orice parte interesată poate formula recomandări în cadrul procesului decizional;

ședință de consultare publică – exercițiul de dialog larg și deschis tuturor părților interesate, desfășurat în format fizic, online sau mixt, pentru a discuta intenția de elaborare a proiectului de decizie sau pentru a consulta public proiectul de decizie elaborat;

platformă consultativă permanentă a autorității administrației publice centrale – unul sau mai multe grupuri de lucru permanente cu participarea părților interesate, constituite pe lângă autoritatea administrației publice centrale de specialitate, în cadrul cărora se examinează și se consultă proiecte de decizii, precum și se discută subiecte de interes public sporit;

consiliu de participare/ consiliul de transparență - organ consultativ și de dialog permanent înființat pe lângă autoritățile administrației publice locale, în scopul asigurării participării publice a părților interesate în procesul decizional;

inițiativă civică - acțiune prin care cetățenii Republicii Moldova își exprimă voința și pot propune inițierea elaborării deciziilor la nivel național sau local.

Articolul 4. Principiile participării publice

Participarea publică se bazează pe următoarele principii:

a) *respect reciproc* – interacțiunea constructivă, respectarea independenței opiniilor părților interesate, precum și a poziției autorităților publice responsabile de luarea deciziilor, excluderea oricăror forme de atac verbal, amenințare, defăimare, denigrare sau discurs instigator la ură;

b) *transparență* – informarea proactivă și la cerere a părților interesate cu privire la toate aspectele procesului decizional;

c) *accesibilitate* – asigurarea condițiilor de accesibilitate fizică, accesibilitate digitală și accesibilitate informațională a consultărilor publice pentru toate categoriile de părți interesate, inclusiv pentru grupurile specifice;

d) *incluziune* – asigurarea identificării și participării efective în procesul decizional a persoanelor din grupurile specifice;

e) *nediscriminare* – tratamentul egal al părților interesate implicate în procesul decizional, fără nicio formă de discriminare directă sau indirectă;

f) *responsabilitate* – autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi implică părțile interesate în procesul decizional la etapele când acestea pot influența formularea problemei, soluțiilor, obiectivelor și metodelor de implementare, examinează recomandările recepționate și oferă răspuns public despre rezultatele examinării recomandărilor;

g) *proporționalitate* – formele de consultare publică și durata acestora, sunt stabilite în funcție de impactul proiectului de decizie care face obiectul consultărilor publice;

h) *integritate* – supravegherea participării publice în procesul decizional, protejarea acestuia de interese private sau ale grupurilor de interese și prevenirea manifestărilor contrare interesului public precum: dezinformarea, presiunile nelegitime sau de manipulare în scopuri politice, comerciale sau de altă natură;

i) *evaluare periodică* – proces sistematic de analiză a implicării cetățenilor în procesul decizional al autorităților publice, cu scopul de a verifica atingerea obiectivelor, de a identifica deficiențele și de a asigura participarea publică și buna guvernanță;

j) *asigurarea resurselor* – planificarea și acordarea resurselor umane, competente și suficient formate, financiare și tehnice, necesare pentru participarea publică efectivă în procesul decizional.

Articolul 5. Dreptul la participare publică

Orice parte interesată are dreptul la participare publică în procesul decizional, în formele și condițiile prevăzute de prezenta lege și alte acte normative.

Articolul 6. Condiții generale pentru asigurarea participării publice

(1) Autoritatea publică-autor consultă opinia părților interesate și asigură participarea publică în procesul decizional aferent proiectelor de decizii, în condițiile prezentei legi.

(2) Autoritatea publică-autor comunică, prin informare generală și direcționată, în timp util, în formate ușor accesibile și reutilizabile, informațiile necesare pentru participarea publică la procesul decizional.

(3) Comunicarea despre procesul decizional al autorității se realizează cu utilizarea unui limbaj simplu, clar și concis.

(4) Autoritatea publică-autor asigură proactiv accesul părților interesate la informațiile privind organizarea și desfășurarea procesului decizional prin publicarea obligatorie pe portalul de participare publică și site-ul web oficial al autorității publice, la compartimentul Transparența decizională prin referință (hyperlink) la portalul guvernamental <https://particip.gov.md/>, a următoarelor informații:

1) lista părților interesate, dezagregată pe domeniile de competență ale autorității publice;

2) informații privind formatele de lucru de implicare a părților interesate: platforma consultativă permanentă a autorității administrației publice centrale/consiliul pentru participare/consiliul de transparență: componența, regulamentul de funcționare, procese-verbale ale ședințelor desfășurate;

- 3) persoana sau subdiviziunea responsabilă de participarea publică în procesul decizional și datele de contact: telefon, adresă de e-mail;
 - 4) reglementările interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional;
 - 5) anunțurile de inițiere a elaborării proiectelor de decizii;
 - 6) proiectele de decizii supuse consultării publice;
 - 7) anunțurile privind organizarea ședințelor de consultare publică: data desfășurării, locația, părțile invitate și alte informații relevante;
 - 8) anunțurile privind retragerea proiectului de decizie din procesul decizional, cu indicarea motivului;
 - 9) rezultatele consultărilor publice: sinteza, proces-verbal al ședinței, referință (hyperlink) la înregistrarea video sau audio a ședinței;
 - 10) dosarele proiectelor de decizii:
 - a) transmise spre adoptare, dacă autoritatea care adoptă decizia este alta decât autoritatea publică-autor;
 - b) adoptate, în cazul în care autoritatea publică-autor este împuternicită cu adoptarea deciziei.
 - 11) după caz, referința (hyperlink) la proiectul de lege transmis spre adoptare Parlamentului;
 - 12) referința (hyperlink) la decizia adoptată din Registrul de stat al actelor juridice legis.md sau Registrul de stat al actelor locale actelocale.md;
 - 13) raportul privind participarea publică în procesul decizional al autorității publice-autor pentru anul precedent.
- (5) Pentru organizarea participării publice în procesul decizional, autoritatea publică-autor:
- a) desemnează prin ordin intern o persoană responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității;
 - b) elaborează și aprobă reglementări interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional, inclusiv proceduri speciale pentru asigurarea participării grupurilor specifice;
 - c) asigură planificarea și alocarea resurselor necesare participării publice în procesul decizional al autorității.

Articolul 7. Formele participării publice

Participarea publică în procesul decizional se realizează prin:

- a) informare, consultare publică și implicare în modul prevăzut de Capitolul II;

b) înaintarea propunerilor de inițiere a elaborării deciziilor (în continuare – *inițiativa civică*), în modul prevăzut de Capitolul III.

Articolul 8. Portalul de participare publică

(1) Portalul de participare publică (particip.gov.md) este platforma digitală centralizată care reprezintă punctul principal de acces al părților interesate la procesele decizionale ale autorităților publice și care facilitează participarea publică în formele prevăzute de prezenta lege și alte acte normative.

(2) Modul de funcționare și utilizare a portalului de participare publică este stabilit de Guvern.

Articolul 9. Platforma de susținere a democrației participative e-Democrație

(1) Platforma de susținere a democrației participative e-Democrație (*în continuare – platforma e-Democrație*) asigură implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor prin crearea oportunităților de participare publică, prin instrumente digitale.

(2) Modul de funcționare și utilizare a platformei e-Democrație este stabilit de Guvern.

CAPITOLUL II

CONSULTAREA PUBLICĂ

Articolul 10. Formele de consultare publică

(1) Consultarea publică este realizată de autoritățile publice-autor prin:

1) solicitarea recomandărilor în formă scrisă de la părțile interesate pentru toate proiectele de decizii menționate la art. 2, alin. (3);

2) desfășurarea ședințelor de consultare publică, pentru proiectele de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) și lit. g) – i) și, la necesitate, pentru alte tipuri de proiecte de decizii;

3) organizarea formatelor de lucru pentru implicarea activă a părților interesate precum:

a) grup de lucru din cadrul platformei consultative permanente a autorității administrației publice centrale;

b) organ consultativ permanent pe lângă autoritatea administrației publice locale;

c) grup de lucru ad-hoc;

d) atelier, masă-rotundă;

4) efectuarea sondajelor de opinie prin intermediul platformei e-Democrație;

- 5) desfășurarea formelor alternative de dialog cu cetățenii: adunare cetățenească, dialog național;
 - 6) alte forme de consultare publică.
- (2) La organizarea consultării publice, autoritatea publică-autor:
 - a) identifică părțile interesate relevante și grupurile specifice potențial afectate de viitoarea decizie;
 - b) implică părțile interesate și grupurile specifice identificate în procesele de consultare publică;
 - c) elaborează și diseminează informațiile într-un limbaj clar, simplu și accesibil, adaptat diferitelor niveluri de înțelegere și nevoi de comunicare ale părților interesate țintite;
 - d) poate atrage experți externi pentru facilitarea și moderarea dialogurilor, precum și pentru desfășurarea formelor alternative de dialog cu cetățenii.
 - (3) Selectarea părților interesate pentru implicare activă în diferite formate de lucru se realizează în cadrul unei proceduri deschise, cu publicarea criteriilor de selectare.
 - (4) Selectarea formei de consultare publică se realizează proporțional impactului public al proiectului deciziei și al interesului public față de acesta.
 - (5) Instrucțiunile și ghidurile privind modul de organizare și desfășurare a diferitor forme de consultări publice sunt aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului.

Articolul 11. Inițierea elaborării proiectului de decizie

- (1) La inițierea procesului decizional, autoritatea publică-autor anunță intenția de elaborare a deciziei prin plasarea pe portalul de participare publică a anunțului privind inițierea elaborării proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente:
 - 1) data plasării anunțului;
 - 2) obiectul și scopul elaborării proiectului de decizie;
 - 3) termenul-limită și modalitatea de înaintare a recomandărilor;
 - 4) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie;
 - 5) după caz:
 - a) materiale aferente inițierii elaborării proiectului de decizie;
 - b) mențiunea despre constituirea unui format de lucru de implicare a părților interesate la elaborarea proiectului de decizie;
 - c) mențiunea despre desfășurarea ședinței de consultare publică prealabilă elaborării proiectului de decizie, conform art. 14;

- d) mențiunea despre realizarea unui sondaj de opinie;
 - e) mențiunea despre aplicarea art. 16 alin. (1) și argumentarea de rigoare.
- (2) Anunțul privind inițierea elaborării proiectului de decizie este transmis de autoritatea publică-autor direcționat părților interesate conform listei, prin portalul de participare publică.
- (3) Autoritatea publică-autor poate folosi și alte căi de informare precum: afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.
- (4) Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin:
- a) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) – f);
 - b) 15 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i).
- (5) La necesitate, în funcție de complexitatea obiectului și a scopului elaborării proiectului de decizie, autoritatea publică-autor poate extinde termenul de înaintare a recomandărilor.
- (6) După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza recomandărilor în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7) și o publică pe portalul de participare publică.

Articolul 12. Consultarea publică a proiectului de decizie

- (1) După elaborarea versiunii inițiale a proiectului de decizie autoritatea publică-autor plasează pe portalul de participare publică anunțul privind consultarea publică a proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente:
- a) data plasării anunțului;
 - b) proiectul de decizie;
 - c) materialele aferente proiectului de decizie, inclusiv, după caz, sinteza recomandărilor recepționate în termenul-limită prevăzut la art. 11 alin. (4);
 - d) domeniul de politică;
 - e) descrierea succintă a obiectivelor și a principalelor prevederi ale proiectului de decizie;
 - f) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie;
 - g) termenul-limită și modalitatea de înaintare a recomandărilor;
 - h) după caz, mențiunea despre desfășurarea ședinței de consultare publică a proiectului de decizie sau a altor formate de lucru cu implicarea părților interesate, conform art. 14;

i) după caz, mențiunea despre aplicarea art. 16 alin. (1) și argumentarea de rigoare.

(2) Anunțul privind consultarea publică a proiectului de decizie este transmis de autoritatea publică-autor direcționat părților interesate conform listei, prin portalul de participare publică.

(3) Autoritatea publică-autor poate folosi și alte căi de informare precum: afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.

(4) Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin:

a) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) – f);

b) 15 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i).

(5) La necesitate, în funcție de complexitatea proiectului de decizie supus consultării publice, a interesului public pentru acesta, autoritatea publică-autor poate extinde termenul de înaintare a recomandărilor.

(6) După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza recomandărilor, în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7) și o publică pe portalul de participare publică.

Articolul 13. Înaintarea și examinarea recomandărilor

(1) Orice parte interesată înaintează recomandări autorității publice-autor în cadrul procesului decizional:

a) în formă scrisă - prin intermediul portalului național de participare publică, la adresa poștală, adresa electronică sau la sediul autorității publice – autor ;

b) în formă verbală – în ședințele de consultare publică sau în alte formate de lucru, organizate de autoritatea publică-autor pentru consultarea publică în procesul decizional.

(2) Recomandările în formă scrisă, transmise în mod individual sau colectiv, se transmit cu menționarea datei trimiterii și a datelor de contact ale expeditorului și sunt înregistrate de către autoritatea publică-autor conform legislației.

(3) Înaintarea recomandărilor în formă verbală se consemnează în procesele-verbale ale ședințelor respective.

(4) Recomandările recepționate de autoritatea publică-autor, la etapa de inițiere a elaborării și la etapa de consultare publică a proiectului de decizie, sunt

incluse în sinteza recomandărilor, întocmită în conformitate cu anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

(5) Autoritatea publică-autor examinează recomandările recepționate și decide acceptarea sau neacceptarea acestora, totală sau parțială. Rezultatul examinării recomandării se indică în sinteză, iar în cazul acceptării parțiale sau neacceptării recomandării, se indică și argumentarea acestei decizii.

(6) În procesul de examinare a recomandărilor recepționate, autoritatea publică-autor urmărește echilibrarea intereselor individuale, sectoriale și generale.

(7) Autoritatea publică-autor are dreptul de a lua decizii finale, asumându-și responsabilitatea instituțională, chiar și în cazul în care opiniile publice exprimate sunt divergente sau critice, cu respectarea principiilor transparenței și a responsabilității publice.

Articolul 14. Ședința de consultare publică

(1) La orice etapă a procesului decizional, autoritatea publică-autor poate organiza ședințe de consultare publică pentru a supune discuției intenția de elaborare a deciziei sau a pune în dezbatere proiectul de decizie.

(2) Ședința de consultare publică se organizează obligatoriu pentru proiectele de decizii care pot avea un impact semnificativ asupra interesului public, asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor sau asupra mediului economic și social. Se consideră de impact semnificativ deciziile care:

- a) introduc reglementări noi ori modifică substanțial cadrul normativ existent într-un anumit domeniu, afectând stabilitatea și predictibilitatea acestuia;
- b) au consecințe importante asupra dezvoltării economice, sociale, culturale sau de mediu la nivel local sau național;
- c) vizează stabilirea sau revizuirea obiectivelor strategice, priorităților sau programelor de dezvoltare la nivel național, sectorial sau local.

(3) Autoritatea publică-autor plasează anunțul privind organizarea ședinței de consultare publică, cu minim 5 zile lucrătoare înainte de desfășurarea acesteia, pe portalul de participare publică, care cuprinde următoarele elemente:

- a) data plasării anunțului;
- b) formatul ședinței de consultare publică (cu prezență fizică, online sau mixt);
- c) data și locul ședinței de consultare publică;
- d) în cazul ședinței de consultare publică desfășurată online sau mixt – modalitatea de conectare;
- e) modul de înregistrare a participanților;
- f) ordinea de zi a ședinței de consultare publică;

- g) proiectul de decizie și materialele aferente care vor fi supuse discuției, dacă ședința se desfășoară la etapa consultării publice a proiectului;
- h) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie.

(4) Anunțul privind desfășurarea ședinței de consultare publică este transmis de autoritatea publică-autor direcționat părților interesate conform listei, prin portalul de participare publică.

(5) Autoritatea publică-autor poate informa publicul și prin alte căi de comunicare precum: afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.

(6) În ședința de consultare publică:

- 1) reprezentantul autorității publice - autor prezintă:
 - a) la etapa de inițiere – justificarea intenției de elaborare a proiectului de decizie și, după caz, necesitățile și problemele identificate, propunerile și eventualele soluții;
 - b) la etapa de consultare publică - proiectul de decizie;
 - c) părțile interesate participante la ședință prezintă verbal recomandările asupra proiectului.

(7) Pentru formatele online și mixt se asigură posibilitatea intervenției părților interesate participante online.

(8) Părțile interesate participante la ședința de consultare publică sunt informate despre regulile de dialog din cadrul ședinței de consultare publică, asigurând posibilitatea fiecărui participant de a prezenta recomandările.

(9) Pentru proiectele de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i), la etapa de consultare publică a proiectului de decizie, autoritatea publică-autor este obligată să desfășoare cel puțin o ședință de consultare publică.

(10) În cazul în care o parte interesată constată, până la aprobarea proiectului de decizie, încălcarea procedurilor de participare publică menționate la art. 11 – 14, aceasta înaintează autorității publice-autor, o solicitare argumentată de desfășurare, conform prezentului articol, a ședinței de consultare publică, care nu poate fi refuzată.

Articolul 15. Consultarea publică repetată

(1) În cazul în care, după desfășurarea etapei de consultare publică, a avizării sau a expertizării, proiectul de decizie a fost completat cu aspecte și concepte noi sau dacă mai mult de 30% din textul proiectului de decizie a fost modificat, acesta este supus consultării publice repetate.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), autoritatea publică-autor plasează pe portalul de participare publică un anunț privind consultarea publică repetată a proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente:

- a) data plasării anunțului;
- b) proiectul de decizie;
- c) materialele aferente proiectului de decizie, inclusiv, sinteza recomandărilor recepționate în termenul-limită prevăzut la art. 11 alin. (4) și la art. 12 alin. (4);
- d) domeniul de politică;
- e) descrierea succintă a obiectivelor și a principalelor prevederi ale proiectului de decizie;
- f) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie;
- g) termenul-limită și modalitatea de înaintare a recomandărilor;
- h) după caz, mențiunea despre desfășurarea ședinței de consultare publică a proiectului de decizie, conform art. 14;

(3) Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin:

- a) 5 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) – f);
- b) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i).

(4) După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza recomandărilor, în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7) și o publică pe portalul de participare publică.

Articolul 16. Procesul decizional accelerat

(1) Autoritatea publică-autor poate desfășura procesul decizional fără efectuarea consultării publice, în cazul în care o astfel de măsură este necesară și proporțională pentru:

- a) prevenirea situațiilor excepționale, prevăzute de actele normative, sau combaterea consecințelor acestora;
- b) protejarea împotriva amenințărilor la viața sau sănătatea persoanelor ori la siguranța publică.

(2) Autoritatea publică-autor publică proiectul de decizie care urmează a fi adoptat în conformitate cu alin. (1) pe portalul de participare publică, cu indicarea motivelor care au stat la baza aplicării alin. (1).

(3) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul proiectelor de decizii incluse în planurile de activitate anuală a autorității publice-autor și al proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i) și la art.14, alin. (2).

Articolul 17. Definitivarea și adoptarea proiectului de decizie

(1) După desfășurarea consultării publice și definitivarea proiectului de decizie, precum și în cazul prevăzut la art. 16, autoritatea publică-autor plasează pe portalul de participare publică:

- a) proiectul definitivat al deciziei care urmează să fie adoptat de autoritatea publică competentă;
- b) nota de fundamentare;
- c) sinteza propunerilor și recomandărilor;
- d) după caz: procesele-verbale ale ședințelor de consultare publică desfășurate, precum și alte materiale, aferente participării publice și în baza cărora a fost elaborat proiectul deciziei.

(2) După aprobarea de către autoritatea competentă a proiectului de decizie, autoritatea publică – autor plasează pe portalul de participare publică referința la decizia aprobată, înregistrată în Registrul de stat al actelor juridice legis.md sau Registrul de stat al actelor locale actelocale.gov.md.

(3) În cazul proiectelor de decizii transmise spre aprobare Parlamentului, autoritatea publică – autor plasează pe portalul de participare publică referința la proiect de pe site-ul Parlamentului.

(4) Pe site-ul Aparatului Președintelui Republicii Moldova, prin referință (hyperlink) la portalul de participare publică, se publică următoarele informații:

- a) proiecte de legi recepționate spre promulgare;
- b) proiecte de legi transmise spre reexaminare Parlamentului;
- c) proiecte de legi promulgate.

(5) În caz de retragere a unui proiect de decizie din procesul decizional, autoritatea publică-autor, publică pe portalul de participare publică anunțul privind retragerea proiectului de decizie, cu argumentarea motivului de retragere.

CAPITOLUL III INIȚIATIVA CIVICĂ

Articolul 18. Înregistrarea și înaintarea inițiativei civice

(1) Cetățenii Republicii Moldova pot propune autorităților publice inițierea elaborării unei decizii, inclusiv de modificare sau actualizare a deciziilor în vigoare, prin intermediul platformei e-Democrație.

(2) Înregistrarea și înaintarea inițiativelor civice se realizează doar în urma autentificării prin mijloace de identificare electronică a autorilor, în modul stabilit de Guvern.

(3) Inițiativa civică conține următoarele elemente:

- a) descrierea problemei care urmează a fi soluționată prin decizia propusă;
- b) principalele elemente ale deciziei propuse;
- c) după caz, proiectul de decizie;
- d) după caz, alte informații și materiale relevante deciziei propuse.

(4) Inițiativa civică trebuie să corespundă următoarelor criterii:

- 1) conține elementele obligatorii prevăzute alin. (3) lit. a) și b);
- 2) poate face obiectul unei decizii în sensul art. 2;
- 3) ține de competența unei autorități publice;
- 4) nu conține limbaj necenzurat sau ofensator;
- 5) nu conține amenințări la securitatea națională, la ordinea publică sau la viața și sănătatea persoanelor;

6) nu este identică cu o altă inițiativă civică care a fost publicată pe platforma e-Democrație;

7) nu vizează:

a) suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora;

b) alegerea, numirea, demiterea persoanelor în/din anumite funcții, care țin de competența Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova și a Guvernului;

c) subiecte ce contravin garantării autorității și imparțialității justiției;

d) subiecte ce aduc atingere normelor constituționale.

(5) La recepționarea notificării platformei e-Democrație, autoritatea publică vizată, examinează prealabil conformitatea inițiativei civice criteriilor prevăzute la alin. (4) și decide publicarea acesteia pe partea publică a platformei.

(6) În cazul constatării neconformității inițiativei civice elementelor și criteriilor menționate la alin. (3) și (4), inițiativa civică nu este publicată pe partea publică a platformei e-Democrație, fapt despre care este notificat autorul inițiativei civice.

(7) Autorul inițiativei civice, în termen de 15 zile lucrătoare, poate reformula inițiativa civică în conformitate cu elementele și criteriile menționate la alin. (3) și (4) și a o înainta repetat.

Articolul 19. Colectarea semnăturilor

(1) După publicarea inițiativei civice în conformitate cu art. 18, părțile interesate pot să se alăture inițiativei prin susținerea acesteia exclusiv în format electronic, prin platforma e-Democrație.

(2) Inițiativele civice pot fi susținute doar de cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta de 16 ani.

(3) Cetățenii pot susține o inițiativă utilizând una dintre următoarele metode de autentificare:

- a) semnătura electronică calificată recunoscută de stat;
- b) autentificare unică prin IDNP, cu verificarea identității în registrul de stat al populației.

(4) Pentru cetățenii care nu dispun de echipamente sau competențe digitale, accesul la platforma e-Democrație se asigură prin:

- a) centrele unificate de prestare a serviciilor publice;
- b) biblioteci publice, primării sau oficii poștale desemnate, dotate cu tehnică de calcul și conexiune la internet.

(5) Termenul pentru colectarea semnăturilor este stabilit de autorul inițiativei civice, însă nu poate fi mai mic de o lună.

(6) Pragul minim de semnături de susținere pentru inițiativa civică inițiată:

- a) la nivel național este de 10 000 de semnături;
- b) în unități administrativ teritoriale cu o populație peste 500 mii locuitori – 5 000 de semnături;
- c) în unități administrativ teritoriale cu o populație de la 100 000 până la 499 999 locuitori – 4 000 de semnături;
- d) în unități administrativ teritoriale cu o populație de la 50 000 până la 99 999 locuitori – 2000 de semnături;
- e) în unități administrativ teritoriale cu o populație de la 20 000 până la 49 999 locuitori – 1000 de semnături;
- f) în unități administrativ teritoriale cu o populație de la 5000 până la 19 999 locuitori – 500 de semnături;
- g) în unități administrativ teritoriale cu o populație de la 2000 până la 4 999 locuitori – 200 de semnături;
- h) în unități administrativ teritoriale cu o populație de până la 1999 locuitori – 100 de semnături.

Articolul 20. Examinarea inițiativelor civice de către autoritățile publice

(1) În termen de o lună după ce o inițiativă civică acumulează numărul necesar de semnături, autoritatea publică vizată organizează o ședință de consultare

publică în privința inițiativei. În acest scop, autoritatea publică plasează pe portalul de participare publică un anunț care cuprinde următoarele elemente:

- a) referința la inițiativa civică supusă dezbaterii;
- b) formatul ședinței de consultare publică (cu prezență fizică, online sau mixt);
- c) data și locul ședinței de consultare publică;
- d) modalitatea de conectare în cazul ședinței de consultare publică desfășurate online sau mixt;
- e) modul de înregistrare a participanților;
- f) datele de contact ale persoanei responsabile de organizarea ședinței de consultare publică.

(2) Autoritatea publică asigură transmiterea anunțului privind organizarea ședinței de consultare publică a inițiativei civice semnatarilor inițiativei, notificându-i prin intermediul platformei e-Democrație.

(3) Autoritatea publică poate informa publicul și prin alte căi de comunicare precum: informarea direcționată prin e-mail, afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.

(4) În cadrul ședinței de consultare publică, autoritatea publică prezintă inițiativa civică și o supune discuției, urmată de intervențiile verbale ale părților interesate care s-au înregistrat la ședință.

(5) Participanții la ședința de consultare publică sunt informați despre timpul alocat intervențiilor individuale, luând în considerare necesitatea asigurării posibilității fiecărui participant de a prezenta opinia.

(6) În termen de 10 zile lucrătoare de la desfășurarea ședinței de consultare publică, autoritatea publică plasează pe portalul de participare publică:

- 1) procesul-verbal al ședinței de consultare publică;
 - 2) un comunicat cu privire la modul de soluționare a inițiativei civice examinate, care cuprinde:
 - a) referința la inițiativa civică examinată;
 - b) mențiunea despre organizarea ședinței de consultare publică în privința inițiativei civice;
 - c) soluția finală a autorității publice (de acceptare sau de respingere a propunerii de inițiere a elaborării deciziei);
 - d) motivarea argumentată a soluției finale.
- (7) Comunicatul cu privire la modul de soluționare a inițiativei civice este publicat concomitent și pe platforma e-Democrație.

(8) În cazul în care soluția finală a autorității publice este de a accepta inițierea elaborării deciziei, inițiativa civică trece în procesul decizional al autorității publice și se desfășoară conform prevederilor prezentei legi.

CAPITOLUL IV

RĂSPUNDEREA ȘI CONTESTAREA

Articolul 21. Răspunderea juridică

(1) Încălcarea dreptului de participare a cetățenilor la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor, atrage răspunderea disciplinară, contravențională și civilă, conform legislației.

(2) Constituie încălcare a legislației privind participarea publică și se sancționează potrivit legislației fapta funcționarului public sau a demnitarului public care, din motive contrare legii:

- a) nu respectă condițiile generale pentru asigurarea participării publice;
- b) restricționează accesul persoanelor la ședințele de consultare publică;
- c) împiedică implicarea părților interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizie;
- d) limitează nejustificat posibilitățile de înaintare a inițiativelor civice;
- e) refuză examinarea inițiativelor civice;
- f) respinge inițiativa civică fără motivare întemeiată;
- g) împiedică, în procesul decizional, accesul părților interesate la informațiile de interes public, în condițiile Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public;
- h) nu respectă principiile prezentei legi.

Articolul 22. Mecanisme de contestare a acțiunilor/inacțiunilor autorităților publice

(1) Orice persoană care se consideră vătămată în drepturile sale, prevăzute de prezenta lege, poate contesta în instanța de judecată orice acțiune sau inacțiune a autorității publice prin care au fost încălcate prevederile prezentei legi.

(2) Contestarea acțiunilor sau inacțiunilor autorității publice se realizează prin depunerea unei acțiuni în contencios administrativ, care se înaintează și se examinează în conformitate cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

(3) Acțiunea în contencios administrativ se înaintează în decurs de 30 de zile de la data adoptării unei decizii pentru care nu au fost respectate cerințele de participare publică.

Articolul 23. Prevederi speciale privind examinarea și soluționarea cauzelor de contencios administrativ

(1) Cauzele de contencios administrativ, intentate conform art. 22, se examinează și se soluționează în procedură scrisă, în termen de cel mult 3 luni de la data acceptării acțiunii.

(2) Judecătorul poate dispune citarea participanților la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea reclamantului de a examina acțiunea în ședință publică. Judecătorul poate respinge o astfel de solicitare în cazul în care consideră că, ținând cont de împrejurările cauzei, nu sunt necesare dezbateri publice. Respingerea se dispune printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu fondul.

(3) Dacă există temeiuri rezonabile, judecătorul, prin încheiere motivată, poate prelungi termenul de judecare a cauzei cu cel mult 3 luni. Încheierea de prelungire a termenului de judecare a cauzei poate fi contestată odată cu fondul.

(4) Hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condițiile prezentului articol. Deciziile instanței de apel nu se supun recursului, fiind definitive și irevocabile de la pronunțare.

CAPITOLUL V

RAPORTAREA ȘI MONITORIZAREA

Articolul 24. Raportarea și evaluarea generală a autorităților publice privind participarea publică în procesul decizional

(1) Persoana responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității publice-autor întocmește anual, până la data de 20 februarie, un raport privind participarea publică în procesul decizional pentru anul precedent și îl publică prin referință (hyperlink) la portalul de participare publică, pe site-ul web oficial al autorității publice-autor.

(2) Raportul prevăzut la alin. (1) cuprinde cel puțin următoarele informații:

- a) numărul de anunțuri privind inițierea elaborării proiectelor de decizii;
- b) numărul de proiecte de decizii consultate public, dezagregat pe formele de consultare;

- c) numărul de ședințe de consultare publică organizate de autoritatea publică-autor;

- d) numărul de ședințe în formate de lucru de implicare a părților interesate, dezagregat;

- e) numărul de recomandări recepționate în cadrul procesului decizional;

f) numărul de decizii adoptate de autoritatea publică-autor sau de autoritatea publică împuternicită cu aprobarea, adoptarea sau emiterea deciziei, dezagregat pe tipul acestora;

g) numărul de proiecte de decizii retrase din procesul decizional;

h) numărul inițiativelor civice examinate;

i) numărul inițiativelor civice acceptate.

(3) La solicitarea Cancelariei de Stat, autoritatea publică-autor prezintă și alte informații aferente procesului decizional.

(4) Raportul anual se publică în format deschis și reutilizabil pe portalul de participare publică și pe site-ul web oficial al autorității publice-autor prin referință (hyperlink) la portalul de participare publică.

(5) Anual, până la sfârșitul lunii aprilie, Cancelaria de Stat elaborează și publică, pe site-ul web oficial al Guvernului și pe portalul particip.gov.md, raportul anual generalizat privind participarea publică în procesul decizional, care constă în analiza datelor statistice generalizate, prezentate de autoritățile publice conform alin. (2).

(6) La fiecare trei ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Cancelaria de Stat efectuează evaluarea periodică a calității participării publice în procesul decizional al autorităților publice-autor conform metodologiei aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului.

(7) Raportul de evaluare periodică și recomandările acestuia sunt consultate cu autoritățile publice și organizațiile societății civile ce desfășoară evaluări alternative ale participării publice în procesele decizionale ale autorităților publice.

(8) Raportul de evaluare periodică poate conține recomandări din evaluările alternative desfășurate de organizațiile societății civile.

(9) Raportul de evaluare periodică se publică pe site-ul web oficial al Guvernului și pe portalul național de participare publică până la data de 1 iulie a anului desfășurării evaluării.

(10) Implementarea recomandărilor Raportului de evaluare periodică este obligatorie pentru autoritățile publice.

CAPITOLUL VI

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 25. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2027.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

(3) Guvernul, până la intrarea în vigoare a prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

Articolul 26. Dispoziții tranzitorii

(1) Consultările publice în privința proiectelor de decizii care au fost inițiate până la data intrării în vigoare a prezentei legi, continuă conform reglementărilor valabile până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) Acțiunile în contencios administrativ și cererile de chemare în judecată înaintate până la intrarea în vigoare a prezentei legi se examinează și se soluționează conform legislației în vigoare la data înaintării acțiunii.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI